

Tiedoston nimi: TUOVICAST LIVE_ Turvallisuutta alueellisella yhteistyöllä

Äänitteen kesto: 59 min

Litterointimerkinnät

Eeva Koivunen:	Haastattelija 1
Jari Lepistö:	Haastattelija 2
Kirsi Pimiä:	Vastaaaja 1
Mika Riipi:	Vastaaaja 2
Elli Aaltonen:	Vastaaaja 3
Ristenrauna Magga:	Vastaaaja 4
Spiikkeri:	Välispiikkeri
sa-	sana jää kesken
(sana)	epävarmasti kuultu jakso puheessa tai epävarmasti tunnistettu puhuja
(-)	sana, josta ei ole saatu selvää
(--)	useampia sanoja, joista ei ole saatu selvää
, . ? :	kieliopin mukainen välimerkki tai alle 10 sekunnin tauko puheessa

---

[Musiikkia.]

Spiikkeri: Sisäisen turvallisuuden taajuudella – Tuovicast.

[Musiikkia.]

Eeva Koivunen: Tervetuloa kaikille tänne vuoden 2024 valtakunnalliseen turvallisuustapahtumaan Rovaniemelle, jossa on juuri käynnistymässä hieman aikataulusta myöhässä, mutta käynnistymässä on edelleenkin, järjestyksessään kolmas Tuovicast LIVE. Meillä on täällä Rovaniemellä jälleen sali täynnä turvallisuuden tekijöitä ja tähän mennessä aamupäivä on ainakin mun silmiini sujunut erinomaisesti. Toivottavasti olette kaikki täällä salissa myös viihtyneet. Tää jakso striimataan nyt tosiaan YouTubeen ja normaaliin tapaan myös Spotifyhin eli sieltä pääsette myöhemmin katsomaan ja kuuntelemaan tän jakson.

Mä olen sisäministeriön erityisasiantuntija ja Tuovicastin vakiojuontaja Eeva Koivunen. Ja vaikka tää on vasta kolmas Tuovicast LIVE, niin laskin tossa, että samalla on kuitenkin jo 25. Tuovicast, joissa olen jokaisessa ollut mukana, ja tää on myös neljäs turvallisuustapahtuma, eli minulle siis. Niin on ilo olla täällä taas vuoden jälkeen.

Jari Lepistö: Ja perinteiseen tapaanhan tässä olisi kuulunut istua Ari Evara, mutta hän päätti lähteä kokeilemaan maailman pelastusta vähän toisenlaisiin työympäristöihin. Ja tietysti sisäministeriössä käynnistyi sit tällainen etsintä, jossa koetettiin hakea muodolliset mitat täyttävä henkilö [naurua], joka vastaisi suurin

piirtein Arin kokoluokkaa, ja arpa osui sitten minuun. Minä olen Jari Lepistö, erityisasian-, anteeksi [naurahtaa], pelastusylitarkastaja sisäministeriön pelastusosastolta.

Eeva Koivunen: Kiitoksia.

Jari Lepistö: Ja tervetuloa myös LIVE-striimin takana olevat seuraamaan tätä lähetystä.

Eeva Koivunen: Kyllä. Kiitos, Jari. Ilo nähdä sinut täällä. Hyvin korvaat Aria. Tänä keskustellaan tosiaan tapahtuman pääotsikon mukaisesti eli turvallisuutta alueellisella yhteistyöllä. Ja seuraavaks haluankin esitellä meidän tämänkertaisen jakson vieraat eli tässä minun vieressäni istuu Tuovicastin korkea-arvoinen asiantuntija, sisäministeriön kansliapäällikkö Kirsi Pimiä.

Kirsi Pimiä: Kiitos kutsusta.

Eeva Koivunen: Kiva nähdä, Kirsi, taas täällä. Ja Kirsin vieressä jo tervetuliaissanat tässä seminaarissa tai turvallisuustapahtumassa lausunut Lapin maakuntajohtaja Mika Riipi. Tervetuloa myös, Mika, elämäsi ensimmäiseen Tuovicastiin.

Mika Riipi: Kiitos paljon.

Jari Lepistö: Ja tännepäin kun tullaan, niin juuri äänessä aivan erinomaisella asiantuntijuudella esiintynyt sosiaalipolitiikan dosentti ja Suomen Punaisen Ristin puheenjohtaja Elli Aaltonen, tervetuloa.

Elli Aaltonen: Kiitos ja anteeksi vielä nuo pari ylitysminuuttia, mut täytyy oikein tarkistaa, et tuliko ne jo sun, Eeva, aikana vai tuliko ne mun aikana [nauraa]. Mut nähtävästi minun. Joo, mut toivottavasti (katto paikkansa) [04:20.1] kiitos.

Jari Lepistö: Ja sitten toinen järjestön edustaja, olemme pitkään harvaan asuttujen alueiden turvallisuuden parissa saatu kohdata, SámiSoster ry:n toiminnanjohtaja Ristenrauna Magga, tervetuloa.

Ristenrauna Magga: [Vastaa saameksi.]

Eeva Koivunen: Keskustelun aikana voit tosiaan osallistua keskusteluun myös yleisöstä ja esittää kommentteja tällä meidän Screen IO -osallistamistyökalulla osoitteessa screen.io/turvallisuus ja otamme yleisön kommentteja huomioon keskustelun aikana. Ja Ellille tiedoksi, et tosiaan meilläkin venähti aikataulu, et täällä ei olla niin tarkkoja [naurua], että ei hätää.

Elli Aaltonen: Kiitos. Rento ilmapiiri on tärkeä, kiitos.

Jari Lepistö: Joo ja nythän meillä on vähän hieman uudistettu tää konsepti. Meillä on tiukat 15 minuutin kolme tällaista sessiota, keskustelusessiota, ja 15 minuuttia ku tulee täyteen, jos puhe on kesken, niin se loppuu siihen. Täällä tulee jingle ja me siirrymme seuraavaan aiheeseen. Että tässä ei ole yhtä ainutta [naurua] sekuntiakaan sitten lisäaikaa tarjolla. Pidämme tästä huolen.

Kuten tässä äsken kuultiin ennen tätä podcast-lähetystä Elli Aaltosen aivan loistava esitys tosta alueellisesta toiminnasta ja kuten saatiin kuulla, ni aika monipuolisesti meillä täs valtakunnas erilaisia aluekokonaisuuksia on. Ja viimeisimpänä ehkä tämmösenä hallinnollisena isona asiana oli hyvinvointialue, että siihenkin tulemme tämän keskustelun aikana puuttumaan ja käsittelemään. Mut juuri se, että on erilaisiin tarkoituksiin erimuotoisia alueita erilaisilla rakenteilla olemassa täs valtakunnas, on lukuisia erilaisia määriä. Ja nyt me todellakin sitten pureudumme tän turvallisuuden rakentamisen näkökulmasta siihen, että millä lailla tällasta alueellista yhteistyötä siinä turvallisuuden edistämisessä voidaan sitten viedä eteenpäin. Menemmekö näyttää pitemmittä puhetta suoraan asiaan?

Eeva Koivunen: Mennään, laitetaan kello käyntiin. Se näköjään on käynnissä. No niin, eli ensimmäisenä ajatuksena oli siis keskustella tästä isosta kuvasta, kansallisen tason tilannekuvasta. Eli me eletään tosiaan globaalissa turvallisuusympäristössä aika tämmöstä turbulenttista aikaa. Ja koettiin hiljattain iso pandemia, heti perään Venäjä järkytti maailmaa hyökkäämällä itsenäistä Ukrainaa vastaan ja samaan aikaan Lähi-idän tilanne on meillä tällä hetkellä hyvin murheellinen. Suomi ja Ruotsi ovat liittyneet Natoon. Toki kansainvälisten ilmiöiden lisäksi myös sitten kotimaassa meillä riittää monenlaisia turvallisuuden haasteita, kuten nyt esimerkiks tää pitkään jatkunut epävakaus itärajalla.

Ja on käynyt ylipäätään ilmeiseksi, että tämä raja ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden välillä on kuin veteen piirretty viiva. Ja samaan aikaan on tietyst selvää, kuten Mikakin toi puheessaan esille, että Suomi on edelleen erittäin turvallinen maa ja moni asia on myös paljon paremmin kuin ennen. Niin, te edustatte nyt erilaisia turvallisuuden parissa toimivia organisaatioita, niin miltä tää iso kansallinen, kansainvälinen tilannekuva juuri sieltä teidän organisaatiostanne käsin nyt näyttää ja miten ehkä tarkentaisitte tätä edeltävää kuvausta?

Kirsi Pimiä: Jos mä aloitan nyt tältä ehkä kattavammalta alueelta eli ministeriöstä, niin katsomme vähän koko maata. Ja tietysti, kuten tässä Eeva kuvasit, niin turvallisuusympäristöhän on muuttunut merkittävästi viime vuosina. Ja myös mä yhdyn siihen ajatukseen, että tää sisäisen turvallisuuden ja ulkoisen turvallisuuden, niin kuin en mä tiedä, voiko edes puhua enää rajapinnasta, mutta ne on niin paljon enemmän linkittyneitä toisiinsa. Ja me tietysti sisäministeriön näkökulmasta, niin meidän hallinnon ala ja kaikki mejän viranomaiset: poliisi, rajavartiolaitos, suojelupoliisi ja tavallaan mejän ohjauksessa olevan myös pelastustoimi, niin kyllähän me tavallaan koko ajan seurataan sitä, mitä meihin kohdistuu ulkopuolelta.

Ja tänä aamuna kaikki ovat kuitenkin jo ehtineet lukea nää viimeisimmät uutiset tai eilen illalla, kun ne jo tuli ulos, että nyt puhutaan jo sitten merellä niin tapahtuvasta rajaviivan siirtämisestä ja muusta. Ja no, siihen ehkä ei sen enempää, et selvitetään, mikä pitää paikkansa ja mikä ei. Mutta et kyllähän me ollaan nyt totuttu siihen, et joka viikko tulee yllätyksiä. Ja se et meidän pitää olla valmiina, me ei voida tietää, mitä Venäjä seuraavaksi tekee. Ja kyllä näillä kaikilla on vaikutus sisäiseen turvallisuuteen. Ei onneksi siihen meidän jokaisen arkeen. Ja niin kuin todettu niin se arki on pääosin ihmisillä parempaa kuin joskus menneinä vuosikymmeninä.

Mutta kyllä me eletään toisenlaisessa maailmassa, ja tää tietysti edellyttää sitä, että kaikki ovat tähän valmiina. Ja ehkä vielä se, että vaikka puhutaan tästä itärajasta, niin kyllä tää hybridivaikuttaminen monella tapaa sitten voi kohdistua minne tahansa Suomessa. Ja me voidaan miettiä, että miten meidän erilaista kriittistä infraa, niin seurataan, tai minkälaisia uhkakuvia sen ympärillä liikkuu ja näin edelleen. Niin tää on kyllä, me ollaan ihan toisessa tilanteessa kuin mitä me oltiin vaikka pari vuotta sitten, ku Porvoossa tämän seminaarin tiimoilta tavattiin.

Mika Riipi: Jos mä jatkan, ehkä laskeudun sitten pykälää alemmas, ja voisi ajatella niin, että helpostihan mä rupeisin nyt puhumaan, et mitä tää muuttunut tilanne on aiheuttanut positiivista tänne meidän aluekehittämiseen ja saavutettavuuteen ja niin edelleen. Mutta mä nostasin kaksi asiaa, jotka on nyt hyvin näkyviä ja hyvin pinnalla ja jotka on tosi haastavia ja jotka mun mielestä tuli tuossa Ellin mainiossa esityksessä kiteyty siihen henkiseen kriisinsietokyvyn käsitteeseen. Meillä on siis, jos Lappia ajatellaan, niin tällä hetkellä tilanne hyvin poikkeuksellinen, että oikeastaan kaikki meidän aluekehitystä kuvaavat mittarit on tällä hetkellä Suomen top kolmosessa. Eli ollaan aidosti, nyt voi sanoa, et mistä tahansa: BKT, vienti, työllisyys ja niin edelleen, niin ollaan kärkee. Paitsi meidän hyvinvointia kuvaavat mittarit. Ne on todella todella huonot. Nuorten yksinäisyys, tämän tyyppiset asiat on todella vaikeassa tilanteessa. Ja kun me on mietitty meidän aluekehittämistä, niin no, nyt oikeastaan lanseerattu sieltä liikenteen osalta käsite, jossa puhutaan kaksoiskäytöstä, siis siitä, että joku liikennehanke on sekä siviilipuolelle et sotilaspuolelle hyvä. Me puhutaan kokonaisuudessaan kaksoiskehittämisestä. Et kaikki mitä me tehdään, pitäisi palvella sitä isoa kuvaa, että täällä on hyvä olla. Ja tää kyllä haastaa meitä.

Toinen asia, josta olen nyt todella huolissani, joka näkyy meillä, on sitten tää yleinen yhteiskunnan polarisoituminen, keskustelukulttuurin koveneminen, sellainen ikään kuin vanha ajatus yhteisöllisyydestä, asiapohjaisuudesta, toisten kunnioittamisesta. Olemme siis tilanteessa muun muassa meillä maakunnan liitossa, että me emme pysty enää tiettyjä meidän viranomaistilaisuuksia järjestämään ilman vartijoita. Kun puhutaan esimerkiksi kaavoituksesta liittyen kaivoksiin. Ja tää on nyt mun mielestä kyllä sellainen tosi huolestuttava signaali ottaen huomioon juuri tuon, et se henkinen kriisinsietokyky, se yhteisöllisyys ja ne

asiat, jotka siellä on taustalla, niin on kuitenkin kaiken pohja, mitä tahansa me muuta tehdäänkin, et nää nostasin nyt esiin.

Elli Aaltonen: Joo, mä tässä edustan nyt sitten Suomen Punaista Ristiä täs paneelis ja puhun kansalaisjärjestö-kansalaisyhteiskunta-näkökulmasta. Ja hyvä jatkaa, helppo jatkaa molempia sekä Kirsin että Mikan. Ku Kirsi sanoi, että on hirveän vaikea erottaa, et mikä on sisäinen ja ulkoinen, sehän on ihan totta, nehän menee näin. Mutta on entistä vaikeampi erottaa myös, mikä on kansallinen ilmiö ja mikä on kansainvälinen ilmiö. Niin nyt mä puhun niin kuin ilmiöistä, niin mä otan kaksi ilmiötä, joissa voi toimia niin, että se tulee maailmalta tai se tulee meiltä ja menee maailmalle. Ja toinen on yksinäisyys ja toinen on ahdistus. Ja mä oon vastikään käynyt ihanassa Japanissa, niin me olemme lukeneet muun muassa Hesarista pienen jutun varmaan aikoja sitten hikikomoreista. Hikikomori on ihminen, joka ei uskalla kohdata ympäristöään eli haluaa mieluusti olla sisällä ja yksin. Ja se fyysinen yhteys jää hankkimatta, koska se tapahtuu kaikki somessa tai koneella. Ja täähän on uusi ilmiö Japanissa, 125 miljoonaa asukasta, jostas puoltoista miljoonaa on hikikomoreita. Mut mä sanon, et meillä löytyy suhteessa asukasmäärään ihan sama määrä hikikomoreita Suomesta ja se osittain liittyy tähän syrjäytymiseen. Mut se, että sulla ei oo rohkeutta olla julkisissa paikoissa, ei mennä kauppaan, ei tavata ihmisiä. Ja nykymodernissa yhteiskunnassahan se on mahdollista: tilaat kaiken kotiin. Se on Japanis tapahtuu ainakin hirveän helposti, ku oon tiiviisti asuttu tää kotiseutu.

USA:ssa mä oon erään CNN:n reportterin kans tekemässä kahdeksasta hyvinvointivaltiosta semmosta raporttia sinne, mä oon auttamassa, hän tekee, ja hän kertoi, että USA:ssa New Yorkissa julkisten koulujen opiskelijat jäävät kotiin. Eli siellähän on vahva yksityinen koulu ja julkinen, koska he pelkää väkivaltaa, että heihin kohdistuu väkivaltaa, tai he pelkäävät, että he tekevät väkivaltaa. Ja toinen on se, että tällainen, et mä istun, Mika, täs sun vieressä on niin kauhea tilanne, ettei siihen uskaltaisi mennä. Ja musta on ihan kiva istuu sun vieressä. Eli meiltä alkaa puuttumaan ilmiönä kyky kohdata toisiamme. Juuri se, mitä me äskenkin sanottiin, että turvallisuudes kaivataan kaikkein eniten.

Otetaan joku kansainvälinen ilmiö, joka Suomessa näkyy myös, ja se on tän ahdistuksen lisäksi tää yksinäisyys. Mehän on tiedetty on yksinäisyys, mutta nyt tuntuu, et kaikki ovat jotenkin subjekteja ja kukaan ei ole osa yhteisöä. Jos yks turvallisuuden tekijä on vahvempi yhteisöllisyyden rakentaminen, on se kerrostalokortteli, pihapiiri, koulu, työpaikka, niin hirveän helppo on rakentaa yhteisö, joka ajattelee monologisesti samalla lailla. Mut kun meidän pitäisi rakentaa yhteisöjä, jossa nää ajattelut kohtaa, koska siitä syntyy uutta. Niin se on hirveän mahdoton, koska tarvitaan niit vartijoita, ei me kyetä enää sellaseen kehittävään, debatoivaan keskusteluun.

Ja otetaan nyt vaikka sit tää jengiväkivalta, joka näkyy maailmalta, niin se alkaa näkyy Suomessa. Et kun ei enää kyetä hyvään, niin on helppo mennä pahaan. Mä

vast ikään luin yhden artikkelin ihmisestä, joka sanoi, et tää sosiaaliturvan muutos on tehnyt hänet väkivaltaiseksi. Ja must nää on aika ymmärrettäviä juttuja toisaalta, mut mä sanoisin, et se mikä täs nyt on se kansallinen tila, johon tietysti tää resilienssi, mistä mä en äsken puhunu, mut se vaatii niin hirveästi, et se vaatii oikeastaan, puhuin resilienssistä psyykkisenä, henkisenä kriisinkestävyysnä, et sitä pitää antaa. Mut myöskin sitten meidän turvallisuustoimijoiden näkökulmasta resilienssi on sitä, et me kyetään muutokseen, et meil on muutoskyvykyys ja joustavuus ja pieni, parempi riskinotto kyky kun tähän saakka. Ei kaikkea aina tiedä ihan tasan tarkkaan, et jos me ootellaan, että tuo tieto pitää vielä tutkia, niin me ollaan auttamattomasti jäljessä. Ja sitten ehkä meillä turvallisuustoimijoilla ainakin se paineensietokyky, et nää joutuu täs yhteiskunnassa nyt järjestön näkökulmasta kerrottuna koetukselle.

Ristenrauna Magga: Joo, kyllä saamelaisia pelottaa ihan samoin kuin muitakin tämä maailmantilanne, Ukrainan, tämä Venäjän hyökkäys Ukrainaan, niin sehän ilman muuta heti tähän koronan perään, niin se oli pelottava. Ja sillä tulee se kriisinkestävyys kyllä. Mulla soi puhelin varmaan 12 tuntia, että mitä me teemme, mitä jos sielt tulee ja tuleeko ne tänne. Ja nyt sitten ihan konkretisoituu tuossa itärajalla, kun venäjänkieliset häirinnät varsinkin vanhusten puhelimissa, niin se on arkipäivää. Ja tämä on kyllä niin konkreettista, että kuitenkin elää ihmisiä, jotka muistaa sen, kun siirrettiin sieltä menetetyltä Petsamon Suonikylän alueelta ja he oli lapsia ja he oli vankileireillä. Ja se aika on kuitenkin niin lähellä, et se on niin pelottavaa. Ja tässä järjestöt kyllä ottaa sitä koppia siitä ihmisen hyvinvoinnista ja se on semmoinen pelottava, joka näkyy arjessa.

Toinen iso asia alkuperäiskansojen on tietenkin tämä, että minua pelottaa, kun ihmisoikeussopimukset, kansainväliset sopimukset, niitten se keskustelu, että niitä ei enää tulkittais niin tiukasti. Ja se johtaa siihen, että vähemmistöjä saa kohdella miten sattuu. Sitä keskustelua tietenkin käydään muualla Euroopassa, mutta myös Suomessa kuulunut. Ja siitä sitten se tämä saamelaisiin kohdistuva vihapuhe, sehän on yksi tämmönen, joka raaistuu ja kovenee. Niin kuin sanottiin siitä on lyhyt matka fyysiseen väkivaltaan. Ja sitten aina joku nostaa sen vihapuheen ja sit sitä toinen jatkaa, et se leviää, ja aina se on se saamelainen, jota pitää nyt sitten, että olkaatte sitten hiljaa, että teidän kuuluu olla siellä alempana. Tää juontaa juurensa varmaan kaukaa sieltä, kun saamelaisia tutkittiin, että ovat alempaa rotua. Vielä 1968 olen ollut tutkimuksissa. Mutta ne on tämmösiä isoja asioita ja ne vaikuttaa kyllä ja siinä se, miten saahaan se turvallisuustunne takasin. Se luottamus yhteiskuntaan, se tulee vastaan kyllä myös siinä, mikä on näitä pelottavia asioita. Vaikutuksia vielä siinä nämä informaatiovaikuttaminen, ku aukasee telkkarin tai ni aina tulee, tietenkin tulee asiallista asiaa, mut tulee monenlaista asiaa joka puolelta. Ja sitten on tää somessa varsinkin tämä saamelaisiin kohdistuva vihapuhe, jossa saamelaiset on jääny yksin. Sitä ei oo tuomittu. Odottaisin, että tasavallan presidentti ja ministeriöt tuomitsisi vihapuheen. Evl-kirkon korkein johto on tuominnut saamelaisiin kohdistuvan vihapuheen, mutta valtion puolella sitä ei oo tehty. Ja se vaikuttaa lapsiin ja

nuoriin, ja se pelko päiväkodissa, koulussa vielä tänä päivänäkin -24 on semmoista kohtelua saamelaisia lapsia ja nuoria kohtaan. Ja se on varmaan semmonen iso asia.

Jari Lepistö: Kiitos Ristenrauna. Meidän kello on todella armoton. Tähän nopeasti ihan yhteenvetona tai yleisöltä tulleita ajatuksia tästä. Ja täällä nimenomaan toivotaan juuri tätä keskustelukulttuurin parantamista ja kanssaihmissen kohtaamisen kykyä, sitä enemmän. Ja tätä varmaan voitais pohtia, miten tässä päästäis tästä vihapuheesta ja tällaisesta epäkunnioittavasta käyttäytymisestä tämmöseen turvallisempaan ja enemmän yhteisölliseen toimintaan. Ja myös tää tasapuolinen alueiden kohtelu ja pois vähän semmosesta pääkaupunkiseutumaisesta ajattelusta enemmän siihen, että ajatellaan koko Suomen asioita.

[Musiikkia.]

Spiikkeri: Tuovi – ovesi turvallisuuteen osoitteessa: sisainturvallisuus.fi.

[Musiikkia.]

Jari Lepistö: No niin ja mennään sitten kansallisesta tasosta tänne aluetasolle, ja sitten vielä kolmantena jäi äsken sanomatta, niin mennään sitten ihan yksilötasollekin, että käsitellään sitäkin sitten. Mutta tähän alueelliseen tasoon liittyen niin todetaan, et Suomessa on tapahtunut sodanjälkeisen historian suurin hallinnollinen uudistus, kun sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä pelastustoimessa siirryttiin hyvinvointialueisiin. Uutta hallintoa on eletty nyt toista vuotta, ja hyvinvointialueen hallinnollisten ja toiminnallisten rakenteiden synnyttäminen on vienyt voimavaroja. Toisaalta talouden realiteetit ohjaavat myös tekemään hyvinkin kipeitä ratkaisuja muun muassa palveluverkkoihin. Hyvinvointialueet eivät missään tapauksessa ole vielä valmiit, vaan palveluita viilataan useiden vuosien ajan. On puhuttu jopa tämmöisestä kahden vaalikauden mittaisesta prosessista ennen kuin ne alkaa kunnolla toimimaan.

Turvallisuuden rakentamisessa on kyetty monin paikoin edistämään yhteisiä intressejä, muun muassa täällä Lapissa toimii aktiivisesti turvallisuusverkosto, jossa myös hyvinvointialue on vahvasti mukana. Pohjois-Karjalassa on muodostettu kylien pelastusryhmiä, Suomen kylät ry hakee parhaillaan rahoitusta Kylävara-hankkeelle, jolla on myös vaikutuksia hyvinvointialueiden toimintaan. Hyvinvointialuekokonaisuus pitää sisällään isoja potentiaaleja turvallisuuden rakentamiseen. Nyt kysymys kuuluukin tälle arvovaltaiselle asiantuntevalle paneelille: Millä tavalla hyvinvointialueet tällä hetkellä tukevat turvallisuustyötä alueella? Mitkä teidän näkemyksen mukaan, minkä tyyppisiä haasteita tähän liittyy? Ja kuka haluaa aloittaa? Aloitetaanko vaikka täältä päästä. Ja kuten toi kello kulkee tuossa, ni pidetään lyhyinä puhevuorot, ni keretään vähän kompata toinen toisiamme.

Ristenrauna Magga: Jos nostaisimme esille saamelaisten omat kielet sekä viestinnän kehittämisen alueellisesti ja paikallisesti. Saamelaisen on turvallista puhua, ku tulee ymmärretyksi. Ja on turvallista, kun ymmärtää, mitä toinen sanoo. Ja tää tulee hyvin usein vastaan mulle tuolla työssä, ja niinhän se on. Ja sitten kun on hätätilanne, niin se suomen kieli unohtuu, ei sitä osaakaan suomeksi sanoa, niin silloin se saamen kieli ehottomasti tarttee olla. Joten on turvattava saamenkielinen viestintä ja palvelut myös turvallisuuspalvelut ja viestintä. Toisaalta luotava saamelaiselle kulttuurisesti turvallinen ympäristö, jossa uskaltaa puhua saamea ja uskaltaa olla saamelainen pelkäämättä. Ja nää on näitä, mitkä on alueellisesti, ja siihen voi nostaa kyllä toisen tän maaston turvallisuuden ja paikallisen tuntemuksen. Ja se on varmaan hyvinvointialueelle haasteellista, että miten ne alueet siellä otettais huomioon, ne palvelut siellä. Ne on erilaiset tarpeet on harvaan asutulla alueella kuin vaikka Rovaniemen ja Kemi-Tornion alueella. Ja siinä on tekemistä. Ei vielä näy hyvin, mutta ehkä tässä päästään eteenpäin. Ja siinä on nimenomaan tässä tää turvallisuustoiminnan ympäristövaatimukset ja ilmastonmuutos on tullut, ja se aiheuttaa juuri maastossa, lumitilanteet kokoontuu tuntureilla eri tavalla, joet jäätyy, milloin sattuu, sulaa aikaisemmin tai ei jäädy ollenkaan, ja se on hengenvaarallisia. Ja se on tämmönen että pitää osata liikkua ja siellä se paikallinen osaaminen on erittäin tärkeä.

Jari Lepistö: Kiitos. Sitten Elli.

Elli Aaltonen: Joo, täs näkyy hyvin tää paikallisuuden merkitys, että ei vähätellä sitä missään tapauksessa, ei mennä niin korkealle, ettei koeta sitä, että mitkä on paikallisesti tärkeitä myös hyvinvointiriskejä. Kuitenkin tos ku vaille vuosi sitten, kun vielä tein säännöllisemmin Tampereen yliopistossa töitä, ni tutkin silloisten hyvinvointialuestrategioiden sisältöjä, et mihin siel kohdentaa huomion. Ja se oli silloin 20 hyvinvointialuetta, joiden strategiois näky samat neljä keskeistä tavoitetta: ensimmäinen oli pitkäaikaishoitopaikkojen vähentäminen, toinen oli lähipalvelupisteiden vähentäminen, kolmas oli digitalisaation lisääminen ja neljäs oli liikkuvien palvelujen lisääminen. Kaksi miinusta ja kaks plussaa onnistuessa vois sanoa täydentämäs noita vähennyksiä.

Mutta nehän näkyy aivan eri lailla sitte riippuen todellaki, onko kyse Lapin hyvinvointialueesta, niinku Mika sanoit, tai sitten otetaan vaikka Itä-Uusimaa, jossa on mun kotini Porvoossa. Ja tää on tietysti se tekeminen, että kaikkea ei voida laittaa samaan. Ja sit tossa YTA-alueella on vähän sama, että nyt mä kysyisin, että tän valmiuden ja varautumisen näkökulmasta, että nostettas näitten perus sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden strategisen ajattelun rinnalle myöskin tää riskiajattelu. Et se on aika vähän vielä näkynyt hyvinvointialueiden työssä, et mitä jos on terrori, tulee iso terroriuhka, ihmishenget vaarassa, aivan niinku sä sanoit omalta puoleltasi, tai todellakin näitä infraan, maastoon, maaseutuun tai johonkin liittyviä tulvia ja myrskyjä, aina on ihmishenget vaarassa. Jos tulee ilmastomuutokset, millä aikakaudella tulee, mitä

meidän pitäisi ensimmäiseksi tehdä. Ne on paljon niit hyvinvointialueen kysymyksiä. Mä asettaisin sen kahdelle tasolle: toinen että hyvinvointialue nähdään alueellisena voimavarana, alueellisten tarpeiden näkökulmasta, ei yhteisten strategioiden näkökulmasta ja toinen tämä riskiajattelu nimenomaan turvallisuuden näkökulmasta syvenisi.

Mika Riipi: Ehkä tästä ikään kuin aluetasolta tarkasteltuna niin ensimmäiseksi ehkä täytyy nyt vaan rehellisesti sanoa, että mä oon vähän surullinen siitä, että meidän tän historiallisen suuren sote-uudistuksen jälkeen niin me ei kuitenkaan Suomessa oo maltettu antaa hyvinvointialueille muutosrauhaa. Ja kun tää tilanne kuitenkin oli jo näköpiirissä, ku sote-uudistusta tehtiin, että se talous ja se kustannusrakenne ja se kustannuksiin liittyvä paine on kaikki nämä vuosikymmenet, kun hyvinvointivaltiota on rakennettu, ollut piilossa siellä hyvin resilienssissä kuntataloudessa, joka on joustanu, joka on on liikkunut tarpeitten mukaan. Et kun se nostetaan sinne valtion pöydälle, niin ne haasteet on sitten siellä ministeriöissä. Tätä ei ymmärretty ja nyt sitten kun se yhdistyy tähän julkisen talouden vaikeeseen kestävyystilanteeseen, niin me ollaan pakotettuja sitten pistämään hyvinvointialueet näille koville kuureille ja sehän on vaikeuttanu nyt ihan aidosti sitä työtä, mitä täällä hyvinvointialueitten pitäisi pystyä tekemään sen kovan palvelutuotannon lisäksi.

Se mistä mä oon tosi iloinen, on se, että huolimatta siitä, että hyvinvointialueet täällä Lapissakin toimii tosi vaikeassa tilanteessa, niin me on jo hyvinvointialueen rakentamisvaiheessa tosi hyvällä yhteistyöllä pystytty rakentamaan sinne hyvinvointialueen palveluiden hallinnan ja hallintosääntötasolle ikään kuin nämä turvallisuuden rakenteet. Me Lapissa puhumme ihan hallintosääntötasolla siitä, että meillä on ei pelkästään hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö vaan hyvinvoinnin, terveyden, turvallisuuden edistämistyö. Ja se meidän yhteistyö on välitöntä, me muut toimijat koitamme ymmärtää ja sympatiseerata sitä hyvinvointialuetta ja haastavaa työtä. Ja toivoisin että ne resurssit sitten tulevaisuudessa vakiintuis kuitenkin tasolle, että se hyvinvointialueiden potentiaali saatais käyttöön, koska kuitenkin näitten se iso tavoite, et saadaan resurssit yhden katon alle, voidaan joustavasti maakunnan, Lappikin on niin laaja maakunta, ja sen sisällä allokoida järkevällä tavalla, tehdä työnjakoa. Niin tässä isossa turvallisuusnäkökulmassakin pääsis oikeuksiin.

Eeva Koivunen: Saanko mä, Kirsi, keskeyttää ennen kuin pääset aloittamaan. Ni mä haluisin tähän sen verran jatkaa, että kun sä puhut hyvinvointialueiden potentiaalista, ja koska kello juoksee, ni mä haluaisin lisätä tähän vielä toisen ulottuvuuden, et kun meillä on järjestöt, jotka on meille suuri voimavara, niin samalla tietenkin Suomen tiukka talous, kuten tässä on todettu, niin pakottaa säästämään. Ja te ootte kaikki nostanu sitä henkistä kriisinkestävyyttä ja näitä tärkeitä teemoja, niin miten me pystytään hyödyntämään sitä järjestöjen potentiaalia, kun rahaa on vähemmän? Niin nyt mä annan Kirsilte puheenvuoron.

Kirsi Pimiä: No, kiitos. Joo, ehkä tästä Mika hyvin tätä hyvinvointialueproblematiikkaa nosti esille, mikä nyt on kohdattu. Ja siinä tietysti voi sitte ajatella juuri siitä, et kun tässä on nää taloudelliset haasteet. Toki tietysti se koko ajatuskin perustu siihen, että me pystytään tehostamaan ja sitä kautta säästämään niis kustannuksissa. Ja tää oli minusta erittäin hyvä tämä, et nostit esille tän yhteyden, et se, että vaikka me niin paljon puhutaan niistä sote-palveluista, niin et siin on se terveys ja sen hyvinvointi ja turvallisuus yhdessä. Ja tähänhän tietysti sit jos aletaan miettimään tätä järjestöjä, niin myöskin järjestökentällä on paljon toimijoita eri osasissa. Ja sisäministeriön puolelta ehkä nostasin, ku meil on se pelastustoimi siellä hyvinvointialueilla niin vielä myöskin, et siellä nää sopimuspalokunnat, eli tavallaan se on sitä järjestökenttää. Ja nehän on ihan merkittävässä roolissa erityisesti täällä pohjoisessakin niin, että sitä kautta lähtee. Ni mä luulen, että tavallaan alueilla toivottavasti, niinku sä näet, niin tässä rakentamisessa ja siinä miettimisessä, että miten tehdään eri alueiden välillä niitä toimia ja mihin panostetaan ja missä on jotakin erityisosaamista, niin siihen palettiin pitäis sitten tietysti saattaa nää meidän järjestöt.

No, sit toisaalta me tiedetään myös järjestöjen osalta, että ainakin näitä valtiontukea saavia järjestöjä, niin rahoitusta on myös siellä vähennetty eli meidän pitää sitten miettiä tarkasti se, että mihin me fokusoidaan ja mistä me saadaan sitä hyötyä yhteistyössä alueella. Mut et tää on erittäin tärkeä kyllä teema täs kokonaisuudessa. Ja mä voin sanoa vielä ehkä tästä pohjoisesta, me käytiin täällä, tais olla maaliskuun alkua, kun kävimme kansliapäällikkökollegoiden kanssa tuolta sosiaali- ja terveysministeriöstä ja valtiovarainministeriöstä juuri keskustelemassa siinä, et miten tää hyvinvointialue työ on täällä lähtenyt käyntiin, ja saatiin näitä hyviä malleja. Ja tää todellakin tän Lapin turvallisuusverkosto niin on tietysti semmonen valtavan vahva pohja sille, että ainaki meidän ministeriön näkökulmasta se tukee kyllä sitä työtä hyvin vahvasti siellä. Mutta ymmärrettiin kuitenkin, että vaikka haasteita on täälläkin, niin sitten juuri se, että tää on myös mahdollisuus uudistaa ja miettiä asioita vähän eri tavalla. Ja siihen toisaalta ollaan myöskin pakon edessä, kun todettiin, että rahaa pitää säästää, niin pitää miettiä uudella tapaa asioita.

Jari Lepistö: Miltä tämä hallituksen leikkauspolitiikka järjestötoimintaan nyt tuntuu täältä saamelaisyhteisöstä?

Ristenrauna Magga: Pelottavalta tuntuu. SámiSosterhan on ainoa saamelainen sosiaali- ja terveysalan järjestö, ja ensi vuonna jo 30 miljoonaa järjestöiltä ja sitte tuli se 100 miljoonan ja jostakin karsitaan. Ja kuitenkin järjestöt on ne, jotka arjessa kohtaa ihmiset. Järjestöjen toimintaan on matalampi kynnyks ottaa yhteyttä. Puhuttiin kriisinkestävyydestä niin järjestöjen tuki siinä on aivan ensiarvoisen tärkeää. Ja se on pelottavaa. Mutta se mitä mie heittäsin tähän, että mitä pitäisi tehdä, että järjestöt vois tulla avuksi, niin toimivampi viestintä. Ja järjestöihin juuri kävi niin, sul oli esimerkki siitä että väestösuojasta, niin kyllä mie jouvun kysymään, ei meillä oo mittään tietoa, missä ne väestösuojat Inarin kylällä

on. Ja sitten ku löyty se kaksi taloa, niin oli romuja täynnä [naurua], kettään sopinu sinne väestönsuojaan. Että oikeasti kannattis ottaa selevää, tiedottaa meillekin. Mutta se viestinnän, se on ehdon aivan, että muuten ei tule mistään mittään, niin viestinnän kehittäminen, jossa järjestöt on aktiivisesti siinä viestiketjussa mukana, ajantasainen viestintä.

Eeva Koivunen: Elli on odottanut kovasti puheenvuoroa.

Elli Aaltonen: Ei, ei mitään. Siis Punaisen Ristinkin näkökulmasta ainahan on helppo sanoa, että teidän pitää tehdä ja teidän pitää, mut kyllähän Punainen Ristikin näin mittavana järjestönä joutuu täs tilantees katsomaan kaikki toimintansa uudistamisen tarpeet läpi, osittain resurssisyystä ja osittain muuttuneiden ympäristöhaasteiden vuoksi. Ja me olemme sitä työtä käynnistämässä, meidän toimintatapojen uudistamista, josta me katsomme myös rakenteita. Mutta toi on kyllä totta, mitä sä sanoit, että ollaanks me vähän, niin onks me osattu tuoda omaa merkitystämme järjestöinä riittävästi ulos. Et aatellaanks me aina, et kaikki tietää, mitä Punainen Risti tekee. Ei todellakaan tiedä. Joku saattaa sanoa ensiapukoulutuksia, joku saattaa sanoo veripalvelun, mutta tietääkö. Ja se on hirveän merkittävää, et ne ihmiset, jotka tarttee, niin tietäs. Ja mul on jotenkin semmonen kuva, että ehkä meidän pitäisi myös järjestönä nähdä, et me ei olla viranomaistoimijoita, me ei voida ottaa sitä, mikä kuuluu lain mukaan viranomaiselle, sehän on jopa kiellettyä, ei me saada tehdä sellaisia päätöksiä. Mut sitten jää tämä sosiaalisen tuen uskomattoman tarpeen määrä, jota me voidaan tehdä. Eli ehkä tämmönen palveluajattelusta enemmän tämmöseen sosiaalisen tuen ajatteluun järjestöpuolella. Mut, Mika, paljos sä sanoit, et täällä oli näitä turisteja vuosittain? 14...?

Mika Riipi: Neljä miljoonaa yöpymistä.

Elli Aaltonen: Ai jaa, mä pistin jo kymppin siihen lisää, mutta neljä miljoonaa.

Mika Riipi: Muutaman vuoden päästä [naurua].

Elli Aaltonen: Joo, no mutta anyway siis, kyl pitää sanoo Lapin hyvinvointialueelle, mikä ulkoa katsottuna näytti musta aivan upealle ja olin yhteydessäkin tänne hyvinvointialueeseen siitä, et kun oli pandemia ja täällä oli paljon matkustajia, itte asias ensimmäinen löydös covidistä löydettiin täältä. Niin missään ei ollut niin nopeaa yhteistyötä hyvinvointialueen elinkeinoelämän ja järjestöjen kanssa kuin täällä. Et voitiin pitää yllä sitä normaalia arkielämän toimintaa, et kyl tää yhteistyö tääl, otetaan nyt vielä yksi mainospala, niin se oli mun mielestä toimiva, en tiedä miten se sisäisesti näytti, mutta katto täällä vähän näit kumppaneitaki, että oli erinomaista.

[Musiikkia.]

Spiikkeri: Tuovi – turvallisuuden ovi osoitteessa: sisainturvallisuus.fi.

[Musiikkia.]

Eeva Koivunen: No niin, siirrytään meidän kolmanteen kokonaisuuteen. Nyt jäi valitettavasti Screen IO -osio käyttämättä, mut mun mielestä päästiin kyllä puhumaan tärkeistä asioista. Niin nyt yleisön kysymykset otetaan tai yleisön kommentit otetaan tässä viimeisessä osiossa sit vielä huomioon, jätetään sille muutama minuutti sieltä loppuvaiheesta. Eli kolmantena teemana meillä on yksilön rooli turvallisuuden tuottajana ja tällainen väestölähtöinen turvallisuus. Eli me eletään tosiaan, kuten tässä on todettu, niin uutta aikaa turvallisuustilanteessa ja meillä turvallisuusviranomaiset ja muut turvallisuustoimijat pyrkii nyt sit sopeuttamaan toimintaansa suhteessa tähän uuteen ympäristöön. Ja koko ajan saadaan tietty tavallista uutta tietoa siitä, et mitä turvallisuustoimijoilta tässä tilanteessa edellytetään ja lainsäädännöllä pyritään täsmentämään sitä yksilön omaa vastuuta myös turvallisuuden ylläpitämisessä. Toki yhteiskunnan turvallisuustoimijat sit tuottavat erilaisia koulutuksia, ohjeita ihan jokaisen meidän hyödynnettäväksi. Niin miten yksittäiset kansalaiset, mitä tää uusi aika vaatii nyt sit heiltä ja miten me voimme motivoida tai aktivoida kansalaisia turvallisuuden tuottajiksi?

Jari Lepistö: Ole hyvä, Ristenrauna.

Ristenrauna Magga: Joo, itte asiassa vanhaan palataan, saamelaisessa yhteisössä on tärkeä pärjätä, (birgehallas) [39:08.5], pärjätä itse. Se on se varautuminen siihen, että sulla ei heti leipä lopu, kun tai sattuu. Ja sitten tulla toimeen yhteisössä, (birgehallas) ja sitten (gullat) ja (gullahallas), niinku kuulla toista, mutta pystyä keskustelemaan, niinku Mikakin nosti ja Elli tän asiallisen keskustelun, niin pystyy siinä yhteisössä keskustelemaan. Se on aivan tärkeä sen takia, että jos jotakin tulee semmonen kriisi, miten sie pärjät yksin. Ja se on varmaan semmonen asia, joka tulee, se täytyy ihmisiä kannustaa siihen. Tässä taas peräänkuulutan sitä viestintää. Ja sen takia järjestöillä on iso rooli, että nää sosiaaliset verkostot, kylästäykulttuuri, on jäänyt joka puolella myös saamelaisalueella. On tää osallistuminen ja osallistaminen, ja sillä tavalla huolehditaan siitä, että on turvallista, on se tunne siitä, että on turvallista ja mie pärjään. Ja sitte on tietenkin se kodin ja ympäristön turvallisuus. Että siellä kotona on paloturvallisuus, kaikki nää tällaiset. Ja yksi tämä, joka ei ole ihan itsestään selvä, on yhteydet ja mihin otetaan yhteys. Ja turvallisuustapahtumia näitä vois olla teemoittain eikä kerran vuodessa, kansallinen, tästä on hyvä jatkaa eri teemojen pohjalta. Täällä on monta isoa teemaa ja saaha tietoa, kehittää sitä viestintää sekä toimijoitten välille mutta yleisölle.

Elli Aaltonen: Siis eihän tuohon oo mitään lisäämistä, mä on aivan samaa mieltä. Eli toisaalta siis auttaa ihmisiä omatoimiseen turvallisuuden kohottamiseen ja valmiuksiin eri lailla. Ja must Suomen kylät ja SPEK tekee täs kyllä hyvää

järjestötyötä. Molemmilla on tää omatoiminen varautuminen ja miten se tehdään siel kylil ja tuetaan sitä omatoimista. Että sekin on vähän väärin, et me sit sanotaan, et jätetään yksin sen omatoimisen varautumisen mukaan. Ja kyl mä nyt tässä ajassa toivoisin ihan oikeasti sellaista selkeää, hyvää viranomaisviestintää kansalaisille sen resilienssin, sietokyvyn, turvaamiseksi, joka olisi vastaisku sille jokaisen päivän Ilta-Sanomia, Iltalehti kauheaa, kauheaa, sota tulee rajan ja sit on ydinpommit ja kaikki ja vielä meret. Niin nyt ois sen tarve, yhteinen selkeä viranomaisviestintä kansalaisille. Ei pehmoilua, en mä sitä tarkoita, mut kyl meillä on viety nyt tää vieteri äärimmilleen, ni se ja sit sä sanoit nää yhteisöt, että ei mennä liikaa myöskään siihen subjektivismiin, koska sekin on vaarallinen ilmiö, jos kaikki pärjää omillaan ja tää yhteisöjen varautuminen. Ja sä teit tosi arvokkaan puheenvuoron, ei mitään lisää tohon.

Mika Riipi: Joo, jotten toista, niin määkin kyllä korostaisin sitä viestintää ehkä siinä se tulokulma, jota vielä kerran, et kun puhutaan viranomaisviestinnästä, onpa kyse sitten mistä julkisen sektorin toimijasta tahansa, niin mä haluaisin nähdä siellä enemmän inhimillisyyttä ja empatiaa, koska se on se, mikä vetoaa ihmisiin. Ei se byrokrania tai tällainen laatikkoleikkien leikkiminen, et minä en voi sanoa tosta tai tosta. Totta kai siel on säännökset, mut se empatia on siellä hirveän tärkeä. Sit ehkä mä varon ite ajattelemasta sillä tavalla, et miten minä voin omassa roolissani neuvoa yksilöä. No, en oikein mitenkään, eikä meidän maan hallitus voi, eikä mikään taho voi. Yksilöt toimii niin kuin ne toimii. Et se mitä ehkä yhteiskunnassa me voitais miettiä on se, millä tavalla me ehkä, kun sitä rahaa nyt ei ole, niin esimerkiksi verotuksella voitais kannustaa, esimerkiksi verotusjärjestelmä, kannustaa ihmisiä esimerkiksi järjestötoiminnan pariin tai järjestöjä tukee niin, että heidän työllistämisensä olis nykyistä helpompaa ja niin edelleen. Tällaisia välineitähän meillä on. Niiden käyttöönotto, näitten tavoitteitten siis yksilöiden aktivoimisen ja heidän motivaation kannustamiseksi, niin niitä vois ihan systemaattisesti pohtia, et mitä välineitä vois olla.

Kirsi Pimiä: Erittäin hyviä puheenvuoroja ollut tässä. Ja silloin, jos ajatellaan sitä korona-aikaa vielä, niin kyllähän se oli tietynlainen semmonen oppikoulu meille siitä, että miten tää varautuminen pitäisi kotonakin hoitaa. Ja silloin päästiin aika mä luulen aikamoinen harppaus myös siinä, että ihmiset rupesivat miettimään, silloin mietittiin samaan aikaan, kun sähkö kallistui ja muuta, että jos tulee sähkökatkoja, ni siihenkin ehkä osataan jo varautua ja muuta. Että nää oli varmaan varsinkin kaupungissa asuville ja mitä nuorempiin sukupolviin mennään, niin semmosia asioita, joita ei kukaan ajatellutkaan vielä muutama vuosi sitte, että näin toimisi ja me ei saatais sitä puhelinta ladattua. Et kyl varmaan monessa asiassa ollaan menty eteenpäin.

Ehkä sit semmonen, minkä mä vielä tässä, ku en todellakaan haluu toistaa samoja asioita, mutta nostaisin esille sen, et kun sanoin, et ku tää turvallisuusympäristö on valitettavasti muuttunu ikävämpään suuntaan, niin kyllähän meidän täytyy miettiä myös sitä varautumista sitten vähän toisenlaisiin tilanteisiin. Ja kyllähän

Suomessakin on keskustelua jo siitä, että pitääkö meidän varautua sotatilaan. Ja mä en nyt halua todellakaan mitään tässä pelotella, mutta ehkä se semmoinen ajattelu siitä, että se ei ole enää joku asia, mikä tänne ei koskaan tulisi, ja miettiä, et mitä se sitten vois tarkoittaa. No, me tietysti nähdään televisiosta ukrainalaisten uutisia päivittäin ja mietitty. Sit mä muistan, ku Ruotsissahan oli tossa viime vuoden puolella, että siellä jotenki hallitus lähti hyvin voimallisesti puhumaan tästä julkisuudessa, ja sitten täällä kuulu erilaisia puheenvuoroja siitä, et onko nyt vähän liiallista paniikin luomista tai muuta. Et siin on ehkä se, mikä on suomalaisten vahvuus sit toisaalta, että me ollaan koettu aika monenlaisia tilanteita, ainakin ne vanhemmat sukupolvet, ja se semmonen tietty perimä on ollut siitä, et miten pitää varautua. Että mä en usko että Suomessa taas sit semmosta paniikkii, vaikka kyllähän me nähtiin koronankin aikana, et menttiin joditabletit ostamaan ja ties mitä sitten joissakin tilanteissa.

Mutta että kyllähän tää asia on ja nimenomaan tässä tai järjestöjen asia taas siinä, että vaikka meillä SPEKKi tekee hieno kampanjaa, niin se ei kuitenkaan riitä kokonaan. Ja niin kuin todettu, että tää viestintä on tärkeätä, mut meillä ei ehkä oo sellasta sitten yhteistä juuri tällaisten julkisen puolenkaan viestintäkanavaa. Sitäki on kyllä mietitty, et voisiko sitä suomi.fi:tä enemmän tällaisissakin asioissa jotenki hyödyntää ja muuta. Mut kyl tää varmaan on se, että viranomaistasollakin joka ikisellä sektorilla mietitään kuitenkin sitä varautta ja valmiutta enemmän, niin se sitä kautta tulee sit sinne yksilöidenkin puoleen. Mutta kylhän se huoli on kasvanut ja se, mikä on tärkeätä, niin on myös se, et meil on tietoo siitä, mitä ihmiset ajattelee ja minkälaisia pelkoja on sitte siinä arkipäivässä tai muuten. Ja tää on ainakin se, miten meidän ministeriössä pyritään hyödyntämään eri välineitä ja keräämään sitä tietoa, jotta sitten se viestintäki vois olla vähän erilaista eri tahoille, että saadaan se sanoma perille. Ja tässä seuraaminen, se mitä tapahtuu ja miten se turvallisuus koetaan erilaisissa tilanteissa, ni on kyl tosi tärkeätä.

Jari Lepistö: Tää on hyvää keskustelua ja tää omatoiminen varautuminen itse asias ei kuulu kenenkään (omistajalle) [47:22.5], se kuuluu ihan jokaiselle meistä, et sitä toistetaan meidän suunnalta. Ja täällä on erinomaisesti kiteytetty täältä yleisesti, että jokainen meistä on tulevaisuuden turvallisuuden tekijä omalla paikallaan, omilla tiedoilla ja taidoillaan. Ja nyt me ollaan aika, niin kun kansallisessa keskustelussa, on keskitytty aika lailla siihen organisatoriseen näkökulmaan ja semmoiseen yleiseen tasoon. Mut sitten se tavallinen ihminen, väestön eri segmenttiin kuuluvat ihmiset, jää vähän vähemmälle huomiolle, niinku Ellinkin esityksestä tuli esille tää henkinen kriisinkestävyys ja niin edelleen. Ni se on kuitenkin jokaisesta yksilöstä kiinni. No, nyt kysymys kuuluuki sitten sen suuntaan, et millä lailla me sitten viranomaiset, järjestötoimijat voidaan tukea, että niitten ihmisten tiedot ja taidot paranisivat, jotta sitä kautta syntyisi myös semmoinen juurevampi kriisinkestävyys tässä yhteiskunnassa? Löytyykö siihen semmosia nopeita tärppejä teiltä?

Elli Aaltonen: Mä voin sanoa yhden, ni ei me voida tukea ihmisiä, jos meil ei oo hyvää kokonaiskuvaa toimijoina, päivitetty, dynaaminen, hyvä tilannekuva. Ja silloin pitää tää aika vaatii nopeutta. Meillä pitäisi olla se yhteinen, niinku mä toskin toistin, yhteinen päivitetty tilannekuva ja sentyyppinen järjestely ois mun mielestä seuraava, se ois sitä tietoa. Ja sillä me voidaan antaa sitä yhteistä tilannekuvaa sitten yksilöistä kulleki. Ja ehkä sitten, no okei, olkoon tää yksi.

Jari Lepistö: Otetaan sellainen täydentävä kysymys vielä tähän, et on tutkimuksessa todettu, että maakunnan ja kaupunkien asukkaiden välillä on erilaisia valmiuksia kohdata kriisejä. Siellä maaseudulla asuvalla on paremmat valmiudet ku kaupunkilaisten keskuudessa. Miten me voitais tätä osaamisgäppiä jollain lailla loiventaa?

Elli Aaltonen: Koulutuksella, learning. Nuorilla on huonommat turvallisuustaidot, niit ei oo laitettu koskaan koetukselle, niinku Kirsi sano [nauraa].

Kirsi Pimiä: Niin ja mä ajattelisin myös, että koulut on mahdollisuus siihen, että kyllähän se pitää olla siellä koulujen oppiaineena nykyään, että pystytään miettimään myös tällaista valmius- ja varautumiskysymyksiä.

Jari Lepistö: Otetaan Mikan kautta vielä ja Ristenraunan.

Mika Riipi: Niin, ehkä vois lähtee liikkeelle siitä, et ainakaan me ei kukaan tietoisesti lietsota sitä vastakkainasettelua, kaupunki-maaseutu-logiikalla, ja siitä et kumpi paikka se on oikee, jossa saa ihminen elää, ja mikä on ikään kuin tällainen yhteiskuntapoliittinen status. Että jos siitä lähetään liikkeelle, niin silloin ollaan hyvällä tiellä.

Jari Lepistö: Ristenrauna.

Riestenrauna Magga: Kyl nää sosiaaliset verkostot. Tehdään tunnetuksi, mitä meillä on kehitetty monenlaista harvaan asutulla alueella juuri näitten sosiaalisten verkostojen vahvistamiseen, jossa vanhusten yksinäisyys tulee yhä enemmän esille, ja tarjotaan niitä mahdollisuuksia tiedottaa niistä. Ja sillä tavalla yhteisesti mieltä, miten siellä valmistautuukaan ja saaha voimaan sitä yhteisöstä. Ja saamelaisväestön niin tääl saamelaisen yhteisöllisyyden vahvistaminen on yksi iso asia, jonka kanssa teemme töitä. Mutta sitä kautta löytyy sitä sosiaalista voimavaraa kohdata erilaisia kriisejä. Se on varmaan semmonen asia, jonka kanssa voidaan tehdä töitä koko Suomessa. Siellä nousee myös, saamelaisia asuu paljon saamelaisalueen ulkopuolella ja nää kaupungeissa asuvat saamelaiset ottaa yhä enemmän ja enemmän yhteyttä sitte, että mitä SámiSoster voi tulla tekemään sinne ja tänne.

Jari Lepistö: Eli toinen toisiimme vaan annamme turvaa ja tuemme niissä arjen erilaisissa kysymyksissä ja verkostoitumisen ynnä muiden kautta lisätään sit

tommosta kansakunnankin kriisinkestokykyä, resilienssiä. Aivan erinomaista keskustelua. Täällä on myös oltu hyvin aktiivisia Screen IO:ssa, ja kiitos kaikille kommentteille. Täällä on aivan loistavia ajatuksia heräilly. Mut täällä nimenomaan peräänkuulutetaan sitä, että vaikka tietyl lailla ihmiset elää digitaalikuplassa ja niin edelleen, et sitä tietoa ois myös monikanavaista muutenkin saatavissa, juurikin kohtaamisten kautta tai muuten tuttujien tietolähteiden kautta. Ja varautumisen merkityksen ymmärtävä, toteuttava kansalainen ois sit semmoinen tietynlainen tavoite tässä turvallisuuden tekijän, turvallisuustoimijan (-) [52:15.5]. Ostatteko tämän?

Elli Aaltonen: Ostetaan.

Jari Lepistö: Kyllä. Onks sulla, Eeva, jotain tähän vielä?

Eeva Koivunen: No, ei mulla oikeestaan. Sul on parempi näkemys sinne Screen IO:hon, mulla ei valitettavasti sitä tässä ole. Mut uskon kyllä, että keskustelu on siellä käyny vilkkaana. Ehkä sillain jännällä tavalla, vaikka me puhutaan kauheen isoista asioista, puhutaan Ukrainasta ja puhutaan Lähi-idästä ja näin, ni sit se kuitenkin huomaa, kuinka tässä jatkuvasti nousee se juuri se yksilön rooli ja ne asiat, kuten empatiaa, sitä turvallisuuden tunnetta ja yhteisöllisyyttä ja osallisuutta, niin se ehkä tässä mun mielestä hienol tavalla. Toki meidän kysymykset myös osin johdattaa sinne, mutta mielenkiintosta. Kiitos.

[Musiikkia.]

Spiikkeri: Tuovi – ovesi turvallisuuteen osoitteessa: sisainturvallisuus.fi.

[Musiikkia.]

Jari Lepistö: Mitkä, Eeva, sul on jääny päällimmäisenä nyt tästä paneelistista?

Eeva Koivunen: No, tossa ne äsken aika hyvin tuli, että mitä tässä on päällimmäisenä jääny. Mut että uskon, että varmaan vielä sitte, ku vähän tämän jälkeen pääsee omia ajatuksia jäsentämään, ni sit varmasti syntyy vielä paljon uutta. Mut ehkä mä tässä kohtaa katson vähän kelloa, Jari, ja totean, että meillä alkaa aika olla lopussa.

Jari Lepistö: (Mm, vika kysymys) [53:40.8].

Eeva Koivunen: Kyllä. Nyt taitaa olla Tuovicastin viimeisen perinteisen kysymyksen aika. Eli tää on yleensä perinteisesti ollut Arin kysymys, mut mä nyt törkeästi nappaan tän, Jari, itselleni tällä kertaa.

Jari Lepistö: Ole hyvä, se on sun oikeus.

Eeva Koivunen: Ja [nauraa] kysyn meidän vierailta tän keskustelun päätteeksi ja muutenkin, niin me annetaan teille nyt taikasauvat käteen ja kysytään, että jos te saisitte tehdä yhden asian Suomen sisäisen turvallisuuden alueellisen yhteistyön parantamiseksi, niin mikä se olisi?

Kirsi Pimiä: Yhden asian? Ehkä mä kannustaisin vaan siihen, että entistä tiiviimpää yhteistyötä ja luottamusta toisiin niin viranomaisiin kuin itse kukin toisiimme, niin mä luulen, et se parantaa myös sitä yhteistyötä alueilla.

Mika Riipi: Mä oikeastaan kun meillä Lapissa toimii niin hyvin tää alueellinen yhteistyö, niin se taikasavu ei heilahda sinne suuntaan, mut mä voisin heilauttaa sen tuonne auringon suuntaan ja toivoa hyvin kohdennettua elektromagneettista pulssia sosiaalisen median jätteihin neljäksi kuukaudeksi kaikkiin.

[Naurua.]

Elli Aaltonen: Okei, joo. Mä tosta alueellisesta yhteistyön uudistamisesta jo niin paljon puhunut, ni mä otankin yhden, mikä mun mielestä riippumatta siitä, missä alueella me elämme, niin oli semmoinen substanssitavoite, jonka mä nyttien priorisoisin tässä now and next, ja se on lasten ja nuorten päivähoidon, koulu- ja harrastusympäristöjen turvallisuuden parantaminen. Sanoisin sodat, mutta kun ei saanu, ku piti olla sisäinen, mutta okei, sodat pitäs maailmasta loppua, eikö me koskaan opita mitään. Jykevä loppupuhe [nauraa].

Ristenrauna Magga: Nii, jos minulla olisi taikasauva, kokoaisin kaikki saman pöydän ääreen ja velvoittaisin jokaista toteuttamaan saamelaisten perus- ja ihmisoikeuksia.

Jari Lepistö: Tässä oli aika juhlavia loppusanoja ja todella-

Ristenrauna Magga: Aika taikasauva.

Jari Lepistö: Kyllä. Voisko jollain lailla kiteyttää tämän, että turvallisuuden rakentuminen niin kansallisella, alueellisella kuin paikallisella tasolla on jokaisesta ihmisestä kiinni. Me jokainen olemme turvallisuustoimijoita tahoillamme, turvallisuuden rakentajia niillä palikoilla, mitä meille kullekin on annettu. Näihin varmaan on hyvä päättää.

Eeva Koivunen: Näihin on varmasti hyvä päättää. Ja ehkä mä toteen vielä tohon Mikan ehdotukseen, et me ollaan mietitty, että meidän täytyy koota kaikista näistä 25:stä Tuovicast-jaksosta nää taikasauvavastaukset jokaisesta jaksosta [nauraa], niin tää kyllä pääsee ihan ehdottomasti sinne -

Elli Aaltonen: Kärkikolmikkoon.

Eeva Koivunen: Joo, aivan erinomaista luovuutta. Tässä kohtaa niin Tuovicast kiittää ja kiittää. Ja toivotamme kaikille ensinnäkin upeaa seminaaria täällä, mutta myöskin kaikille tietenkin niin turvallista arkea ja myöskin näissä ajoissa, niin luotetaan siihen, että turvallisuus tehdään yhdessä.

Jari Lepistö: Näihin tunnelmiin täältä Rovaniemeltä sinne livestriimienkin päähän. Mukavaa turvallista kesää!

Kirsi Pimiä: Kiitos.

Elli Aaltonen: Kiitos.

Mika Riipi: Kiitos.

[Aplodit.]

[Musiikkia.]

Spiikkeri: Sisäisen turvallisuuden taajuudella – Tuovicast.

[Musiikkia.]

Spiikkeri: Sisäisen turvallisuuden taajuudella – Tuovicast.

[Musiikkia.]